

TISKOVÁ ZPRÁVA

Ústí nad Labem 20. 5. 2025

DĚČÍNSKÉ CAFÉ NOBEL: NEMOCI A KLIMA VE STŘEDOVĚKU A NOVOVĚKU

Co všechno lze na toto téma vyčíst ze vzorků kostí ze 46 českých a moravských kostnic, prozradí ve čtvrtek 22. května děčínský rodák, geochemik prof. Martin Mihaljevič, na dalším „přátelském setkání“ z cyklu Café Nobel v děčínské kavárně Coffee & Books.

Vzorky kostí 47 jedinců byly datovány radiokarbonovou metodou ^{14}C a analyzovány na izotopové složení uhlíku a dusíku v kolagenu. Většina údajů o stáří ostatků odpovídala chladnějším a vlhčím obdobím, popsaným v posledních tisíci letech. Ze studovaných vzorků nejvíce pozůstatků odpovídalo obdobím označovaným jako Spörerovo (1400–1570), Daltonovo (1790–1830) a Wolfovo minimum (1280–1350). „*Jak v přednášce uslyšíte, dá se z toho usuzovat, že tato klimatická minima jsou spojena se sníženou produkcí rostlinných potravin a krmiv, která právě mohla mít za následek hladomory, epidemie a ozbrojené konflikty,*“ shrnuje koordinátor Café Nobel **Frederik Velinský**.

Z pozůstatků je možné díky analýzám vyčíst, v jaké míře studovaní jedinci konzumovali rostlinnou nebo živočišnou stravu. V porovnání se vzorky z jiných historických období mohou studované vzorky odrážet vliv větší konzumace živočišných bílkovin, bílkovin všežravých zvířat a ryb, které kompenzovaly nedostatek rostlinné potravy, kterou nebylo možné sklídit a uskladnit v chladnějších a vlhčích obdobích.

Prof. RNDr. Martin Mihaljevič, CSc., vystudoval gymnázium v Děčíně a geologii na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze, kde se následně habilitoval a stal profesorem. Zabývá se geochemií zemského povrchu, zejména využitím tradičních i netradičních izotopů k poznání procesů ovlivňujících pohyb látek, klima, znečištění a výskyt surovin. Studuje vzorky hornin, půd, minerálů, rostlin, biomasy, vody, ale i tkání a potravin, např. vín. V oboru vychoval desítky studentů, pro jejich a svůj výzkum založil laboratoře vybavené nejmodernějšími hmotnostními spektrometry.

Na Přírodovědecké fakultě UK řídí Centrum výzkumu izotopů a skupinu Environmentální geochemie. Výzkumy realizuje v Evropě i v subsaharské Africe, kam se rád vrací. Podle serveru Research.com patří k nejcitovanějším vědcům z věd o Zemi v České republice. Má rád přírodu, hory, moře, dobré knihy, filmy, Afriku a Balkán.

Přednáška se uskuteční v 1. děčínské kulturní kavárně Coffee & Books, kterou najdete nedaleko děčínského zámku v Pohraniční ulici č. 3, od 18:00 h. Vchodné je volné, místa k sezení si můžete rezervovat na mailu coffeeabooks@gmail.com, případně přes zprávy na facebooku Coffee & Books nebo osobně přímo v kavárně. Další informace o Café Nobel naleznete na cafenobel.ujep.cz.

Partnery Café Nobel jsou nakladatelství Academia a populárně vědecký magazín Českého rozhlasu Sever Planetárium.

Fotografie k volnému užití: Portrét, foto: prof. Martin Mihaljevič; Kostnice, foto: Pixabay.com

Kontakt: Mgr. Frederik Velinský, frederik.velinsky@ujep.cz, 475 285 756

Mgr. Jana Kasaničová, tisková mluvčí

Přednáškový cyklus Café Nobel v Ústí nad Labem, Teplicích, Děčíně a Tisě pořádá Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem v rámci projektu RUR – Region univerzitě, univerzita regionu, reg. č. CZ.10.02.01/00/22_002/0000210 (podaktivita A.1.16), který je spolufinancován Evropskou unií a Státním rozpočtem ČR.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Ministerstvo životního prostředí

#MyJsmeUJEP

#PribehUJEP

#UniverzitaSeveru

#NaSever

Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

Pasteurova 1, 400 96 Ústí nad Labem

tel: +420 475 286 117

email: jana.kasanicova@ujep.cz

web: www.ujep.cz

UJEP – TADY SE NAJDEŠ